

IZ PROGRAMA DUBROVAČKOG ODSJEKA ZA PAPIR HRVATSKOG RESTAURATORSKOG ZAVODA

Restaurirana matrikula srednjovjekovne bratovštine maranguna

Privedila: Sonja Seferović

Nakon dvije godine složenog konzervatorsko-restauratorskog postupka u Odsjeku za restauraciju papira HRZ-a na oštećenoj matrikuli dubrovačke bratovštine maranguna sv. Andrije, matrikula se vraća vlasniku Dubrovačkoj biskupiji i mjestu gdje se čuva pod signaturom 32, Arhivu Dubrovačke biskupije u Samostanu sv. Klare. O visokoj vrijednosti i kulturno povijesnom značaju srednjovjekovne matrikule povijesne podatke te stručnu ekspertizu dala je dr. sc. prof. Ivana Prijatelj Pavičić s detaljnim opisom i datacijom objavljenom u časopisu *Croatica christiana* periodika, koji djelomično donosimo.

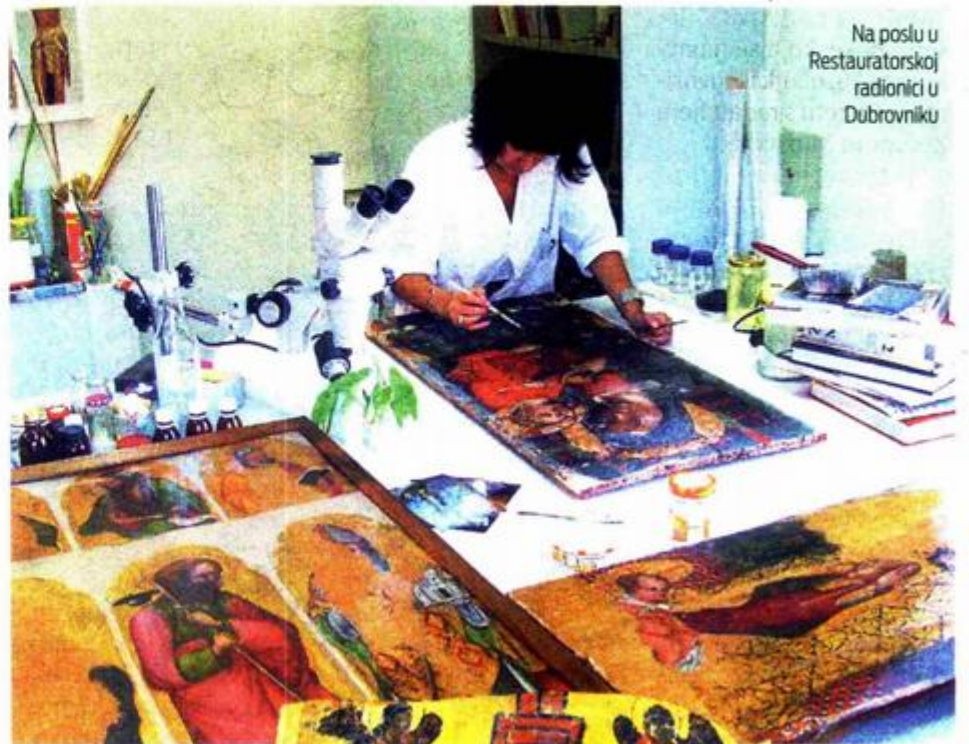
Tesari platili oltar

"Matrikula je izvorno imala sjedište u dubrovačkoj Crkvi sv. Andrije apostola na Pilama. Preselila se 1448. u Crkvu sv. Barbare unutar gradskih zidina, koja se do velike trešnje 1667. (u kojoj je srušena) nalazila na uglu Ulice Nikole Božidarevića i Strossmayerove. U matrikuli se spominje da je 23. VI-II. 1481. bratovština naručila oltar u čast sv. Andrije u crkvi sv. Barbare s rezbarenim oltarom s likom sv. Andrije u sredini i kamenim antependijem. U matrikuli je zabilježeno da je dogovorena cijena cjelovitog oltara (kamene menze s oltarnom kompozicijom) bila 150 perpera i 2 groša. Nažalost oltar nije sačuvan. Nakon što je crkva sv. Barbare srušena, bratovština je financirala gradnju crkve sv. Josipa na mjestu nekadašnje crkve sv. Jakova od Puča (u Ulici od puča) u koju se preselila po njezinoj izgradnji. Po prelasku u novo sjedište, preimenovana je u Bratovštinu patrijarha Josipa. Bratovština je čuvala matrikulu

Matrikula je ukrašena s pet velikih minijatura, koje Ivana Prijatelj datira u 13. stoljeće. Dosada nije istraživano jesu li bile dio najstarije matrikule dubrovačkih drvodjelaca iz vremena osnutka bratovštine ili su u današnju matrikulu ubačene iz nekog drugog rukopisa

do ukinuća u 20. st., kada je prešla u arhiv Dubrovačke biskupije. Današnja je matrikula drvenih korica uvezanih u kožu. Na stražnjoj korici vide se tragovi nekadašnjih šest aplikacija, velike kružne, aplikacije oblika latinskog križa te četiriju aplikacija cvjetnog oblika (nekoć smještenih u izvorno su bile pričvršćene

stupcu imena dubrovačkih knezova, od Zan Quirina do Marca Soranza (vladao u Dubrovniku do 1358.), posljednjeg pretstavnik mletačke vlasti u Gradu... Dubrovačka bratovština drvodjelaca okupljala je mnogobrojne meštre koji su radili u drvu: „marangoni da case, de navì, navili, remeri (veslari), bottari,

Na poslu u Restauratorskoj radionici u Dubrovniku

istraživano jesu li bile dio najstarije matrikule dubrovačkih drvodjelaca iz vremena osnutka bratovštine ili su u današnju matrikulu ubačene iz nekog drugog rukopisa.

Prva minijatura u matrikuli prikazuje sv. Jurja kao konjanika. Danas je jednakih dimenzija kao i susjedni list, na kojem je prikaz sv. Vlaha i Bogorodice. Jedna od minijatura je prikaz Posljednje večere na kojoj. Isus sjedi na sredini polukružnog stola. Zatim je prikaz Golgote zdesna sa stojećim likom Bogorodice, a slijeva sv. Ivana Evangelista. Na minijaturi je prikazan osebujući tip raspela u obliku inicijala T na početku kanona („Te igitur“), iz srednjovjekovnih misala. Preko cijele stranice prikazan je i sveti jahač – ratnik na smeđe-crvenom konju, lik sv. Teodora s djelomično uništenim natpisom. Dubrovačka Crkva sv. Teodora se nalazila u seksteriju Pustijerna. Najra-

Raspeće, jedna od umjetnina iz matrikule maranguna

niji poznati zapis o njoj je iz 1281., legat po oporuci Bogdana iz Pisina. U crkvi je od 16. stoljeća djelovao ženski hospital, a izgorio je 1782. godine. Iste se godine crkva spominje kao porušena. Otada je čašćenje sv. Teodora u Dubrovniku potonulo u zaborav".

Oproštajni rad

Za restauraciju matrikule zaslužne su dvije mlade restauratorice, voditeljica programa Ana Ćorak

i članica Vanja Marić, diplomantice prve generacije studenata Odjela za umjetnost i restauraciju – Odsjeka za restauraciju papira Sveučilišta u Dubrovniku. Treba međutim reći i da je ovaj posao njihov oproštajni rad. Naime, nakon sedam godina rada u HRZ-u nema nastavka radnog ugovora. Ministarstvo kulture ne zapošljava

nove ljude a od obećanja iz Grada Dubrovnika za sada također nema ništa. Obostrana je šteta zbog prekida suradnje s mladim stručnjakinjama koje su stekle titulu mag. art. I radile na najvrjednijim umjetninama iz većine kulturnih ustanova s dubrovačkog područja, a najviše za Dubrovačku biskupiju. Nameće se konačno pitanje svrhe i budućnosti obrazovanja ovoga kadra, unatoč iznimne potrebe za spašavanjem ugroženih umjetnina.

Za restauraciju matrikule zaslužne su restauratorice Ana Ćorak i Vanja Marić, diplomantice prve generacije studenata Odjela za umjetnost i restauraciju - Odsjeka za restauraciju papira Sveučilišta u Dubrovniku, kojima nema nastavka radnog ugovora u HRZ-u

ne najvjerojatnije čavlima, od kojih su ostali sačuvani tragovi. Nažalost, nije sačuvan njezin nekadašnji srebrni ukras.

Ispisana je na pergameni. Počinje s kalendarom. Na četrnaestom arku u prvom stupcu ispisana su imena dubrovačkih nadbiskupa počevši od Bonaventure iz Parme (1281. – 1306.) do Aeliusa Sarake (1333. – 1360.), a u drugom

barilari, tornitori schotolari, et tutti quelli che lavorassero de asia, le laora o sega, over piagnia". Na mnogim listovima matrikule zabilježeni su crteži sjekira (npr. na f 8 v) i drugog drvodjelskog alata."

Minijature svetaca

Matrikula je ukrašena s pet velikih minijatura, koje Ivana Prijatelj datira u 13. stoljeće. Dosada nije